

რედაქცია

მოღწის (აბს-საბს) მედანზე, შარლანოვის სახლებში.

ხელის-მოსწრა

რედაქციაში და სტ. მელიქიშვილის სტამბაში. ქალაქს ვარეშე მცხოვრებთათვის: ВЪ ТИФЛИСѢ. ВЪ РЕДАКЦІЮ ГАЗЕТЫ „ПРОСВѢТЪ“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში — 8 მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კაპ., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს ენებზე.

განცხადების ფასი

დიდი ასოებით, ასოზე — 1 კაპ., ასო-მთავრულით სტრიქონზე — 8 კაპ., ციცეროთი, სტრიქ. — 5 კაპ., პეტიტით — 4 კაპ.

მუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გასწორებს და შეამოკლებს გამოგზავნილ სტატიებსა. დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

დროება

გამოდის კვირარაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით

ნახევარი წლის ხელის-მოსწრა

„დროებაზე“

შეიძლება: თბილისში, რედაქციის კანტორაში (ადრესი გაზეთის სა-თაურში ნახეთ) და გარეშე ქალაქებში — „დროების“ აგენტებთან.

ფასი ნახევარი წლის გაზეთისა (ე. ი. 1 ივლისიდან ვიდრე 1876 წლის 1 იანვრამდე) გაგზავნილ და გაუგზავნელად — 4 მან. და 50 კაპ.

საქართველო

ოსმალის საქართველო

რამდენიმე მასრა, როგორც ამბობენ, თითქმის ორასი ათასი შთამომავლობით ქართველი — დღეს თავის დედა-ქვეყანას მოწყვეტილია და ოსმალის ექვემდებარება.

აქრა, შავშეთი, ლაზისტანი ერთ-დროს საქართველოს ნაწილები ყოფილან. დღეს, სხვა-და-სხვა ისტორიულ გარემოებათა წყალობით, ოსმალის პროვინციებად შექმნილან.

საუკუნოებს გაუელია, რაც ეს ქვეყნები ოსმალის დაუპყრია, რაც ოსმალს ცდილობს, რომ იქაური ქართველები გაეთათრებინა.

მაგრამ, დახეთ ქართველ ტომის სიმტკიცეს, — რჯულის მეტი, იმათ არა შეუცვლიათ; და ისიც მხოლოდ ძალ-დატანებითა და სხვა-და-სხვა ოსმალური ოინებით შეაცვლენინეს.

სამშობლო ენა, ხალხის ხასიათი, ჩვეულებანი, თითქმის ცრუ-მორწმუნეობაც და ცხოვრება ისევ ძველი, ქართველური აქეთ.

აქტორი ბროშურისა „Три мѣсяца въ Турецкой Грузіи,“ რომელ-

მანც 1874 წელს რამდენიმე ნაწილი ოსმალის საქართველოსი მოიარა და ბევრი საინტერესო ცნობანი გადმოგვცა იქაურს ქართველებზე, თავის აღწერაში ერთს ალაგას ამბობს.

„... აქარლებმა იციან თ. მარ დედოფლის სახელი. შევლან გაიგონებთ აქ, როგ ჩვენ ერთდროს ქრისტიანები ვიყავით; რომ მთებს იქით ცხოვრებს ჩვენი მოძმე და ნათესავი ხალხი — ქართველები. იმათ ნამშობში ისმის სინანული, რომ ერთ დროს ძლიერნი, ახლა ასე დაცემულნი ვართ... მომავალში რაღასიც იმედი აქეთ.“

შავშეთის მცხოვრებლებზე ესევე ავტორი ამბობს:

„შავშეთში დიდმა და პატარამ იცის, რომ იმათი ქვეყანა ძალით მოგლეჯილია საქართველოზე, რომ იმათი წინაპრნი ქრისტიანნი იყვნენ.“

ამსევე ამბობს ლაზისტანის ქართველებზედაც.

მართის სიტყვით, მთელ ოსმალის საქართველოს ხალხს ჯერ კიდევ ისევ ქართველი ხალხის ხასიათი აქვს, ქართველი ხალხის სული უდგია. სახე ნამდვილი ქართველისა აქეთ, ჩვეულება და ცხოვრება საქართველოსი; ხალხი, თუმცა დიდი ხანია გამაჰმადიანებულა, მაგრამ ახლაც სასოებით დაიარებიან თურმე იქაურს ქარ-

თულ ეკლესიების ნანგრევებში და შესაწირავი მიაქეთ. იმათ ახსოვთ, რომ ჩვენი თანამოძმენი არიან, რომ ერთდროს საზოგადო ისტორიული ცხოვრებით გვიცხოვრნია, ერთს ბედსა და უბედობას ქვეშ ვყოფილვართ; ერთი მეფეები გვეყოლია, ერთი მმართველობა და ერთი ენა, სარწმუნოება.

მს ყველა იმათ ახსოვთ, იმათ იციან.

მაგრამ ჩვენ?

მის ახსოვს ჩვენში, რომ ჩვენ გვერდით, აქვე, მთებს გადაღმა ორას ათასამდე ქართველი ცხოვრებს, რომ ჩვენ ერთი ქვეყნის შეილნი, ძმები ვართ, რომ ჩვენ შორის განსხვავება მხოლოდ ის არის, რომ იმათ ძალ-დატანებით სარწმუნოება შეუცვლიათ და სხვა სახელმწიფოს ექვემდებარებიან?

ან თუ ახსოვს ვისმეს, ვინ ცდილობს, რომ ჩვენ შორის ისტორიულ ვითარებათა წყალობით გაწყვეტილი კავშირი და იმათი მდგომარეობა გაეცნო, და აგრეთვე ჩვენი თავიც გაეცნო ჩვენი მოძმეებისათვის?

დიდი ხანია მას აქეთ, რაც ჩვენ ყოველი კავშირი გაეწყვეტეთ ოსმალის საქართველოსთან. ახალს ქართულს ლუტერატურაში ორი სიტყვაც არ თქმულა იმათზე!

ისინი ჩვენ ძმებათ გვთვლიან და ჩვენ კი იმათ ოსმალეობათ ერაცხავთ. არ ვცნობთ, არ გვინდა გაეცნოთ!

ზნეობითი და სხვა ყოველგვარი მოვალეობა და ანგარიში მოითხოვს, რომ ჩვენც ისე ძმურათ უყურებდეთ იმათ, როგორც ისინი ჩვენ გვიყურებენ.

იმედია, არავენ არ ჩამოგვართმევს

ურიგოთ და უადგილოთ „დროების“ რედაქციის ნატურასა, რომ მოისპოს ეს განკერძოება ჩვენსა და ოსმალის ქართველებს შუა, რომ ძმებმა ერთმანეთი დაახლოებით გაეცნოთ...

ჩვენი გაზეთის რედაქცია დიდის მადლობით მიიღებს ყოველს მკითხველს არის ცნობას, რომელიც იმ ჩვენ მოძმეებს შეეხება და სიამოვნებით დაბეჭდავს „დროებაში“. გაზეთს ჯერ-ჯერობით მხოლოდ ამ საშუალებით შეუძლიან დაეხმაროს ამ საქმეს...

ს. მესხი

დღიური

□ სომხური გაზეთის „მშაკის“ მე-25 ნომერში დაბეჭდილი იყო პლექსანდროპოლიდამ მიღებული კორესპონდენცია, რომელშიაც აწერილია მისი იმპერატორებითი შმალღესობის ძავეკაისის ნამესტნიკის ყოფნა ამ ქალაქში. პორრესპონდენციაში, სხვათა შორის, მოხსენებულია, რომ მისმა შმალღესობამ აქაური სასულიერო და საქალბო სასწავლებლები დახედაო და კმაყოფილი არ დარჩაო, რომ შაგირდებმა რუსული ენა არ იცოდნენო და როცა ნახაო, რომ სახელმძღვანელოები ფრანგულს ენაზე ჰქონდათო, შემდეგი სიტყვების თქმა ინებაო:

„ქართველი, სომეხი, პოლშელი, თათარი — სუყველა ერთნაირი ქვეშევრდომი არიან რუს ხელმწიფისა; ყველას ერთი სამშობლო აქეთ — რუსეთი, და ამის გამო რუსული ენა ყველასთვის საჭიროა. მე მსურს, რომ ამ ენას განსაკუთრებული ყურადღე-

ფელტონი

სვანებისა და ოსების ჩხუბი

სვანეთზე ერთი თუ ორი დღის სავალზედ, ძავეკაისის მთებს გადაღმა, ცხოვრებენ ოსები.

მს ის ოსები არ არიან, რომლებიც საქართველოს ჩრდილოეთისკენ ცხოვრობენ.

ამათი ენა, რჯული, ჩვეულებანი და სხვ. სრულებით არ ჰგანან საქართველოს მეზობელს ოსებისას. ამათი ენა თითქმის თათრული არის; სხვა მეზობელი ოსები მაგათ ევრას გააგონებენ; თათრს კი არ დასჯარდება ენის შესწავლა, რჯულის შეცვლა და სხვ.

ძველათ ოსები ძლიერ აწუხებდნენ

ქრისტიანებს — სვანებს; სვანებიც კი არ აკლებდნენ ხელსა.

ზადმოდიოდნენ მთებზედ, ეკლესიებს სცარციდნენ, ტყეები მიჰყავდათ და იქ ამაჰმადიანებდნენ.

ბევრჯელ მომხდარა, რომ როცა სვანები ამათკენ სავაჭროთ წასულან, დაუჭერიათ, ისე გაუჭრიათ, რომ კაცი მათიას ევრას გაიგებდა.

ოსები არიან მდიდარნი მარტო პირუტყვით, სხვა კი არა გაჩნიათ რა. ხე-ტყე ამათში ძრიელ ძვირია, შუშის მაგიერ წივას სწევენ.

სვანებს და ამათ შორის როგორც ახლა, ისე წინეთაც განუწყვეტელი აყალ-მაყალი ყოფილა. სვანები გაღადიოდნენ მაგათ საჯოგებში, მწყემსებს დაატყვევებდნენ, ჯოგს გამორეკავდნენ თავის სოფლისკენ. თავის მხრით ოსებიც გაღადიოდნენ, ეკ-

კლესიებს სცარციდნენ, მწყემსებს დაიჭრდნენ და ისევ გაბრუნდებოდნენ ან სადმე ტყეში ჩაესაფრებოდნენ და როცა ვინმე გამოივლიდა სვანთაგანი, ხოცავდნენ. — ამიტომაც ახლა სოფლებზედ მოშორებული ეკლესიები ცარიელნი არიან.

რამოდენს არაკებს იტყვიან ხოლმე ამათზედ სვანები, როდესაც ოსები ეკლესიებს სცარციდნენ და ხატები რა ნაირათ სჯიდნენ მათ. აქ ვიტყვი ერთს მოხუცებულის ნამბობს, რომელსაც სხვაც ბევრნი უამბია ჩემთვის.

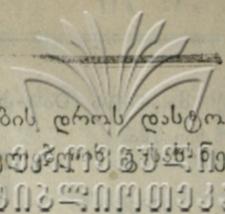
„ბი ხომ ხედავ, შეილო, მითხრა მოხუცმა, იმ გაფხეკილ მთას; იქიდგან ერთს საღამოს გადმოვიდნენ ოსები. მწყემსებს საჯოგეში ეძინათ, შეუჭრეს იმათ ხელ ფეხი და წინ გაგზავნეს ოსეთისაკენ; მერე შევიდნენ

ეკლესიაში და რაც რამე იყო ვიცხლფულება, სულ გამოიიტნეს. სანამდინ მთის წვეროზე არ ავიდენ, სოფელმა ვერ შეიტყო.

„ამ დროს თურმე ერთი მუჭულელი იოსელიანი მქავე-წყალზე იყო და იქიდგან დაინახა ამათი გროვა. ამან ორს საზოგადოებას შეატყობინა. მაშინ თერამეტის წლისა ვიყავი და ძრიელ ყოჩაღიც. პირველად შეეკრთი, რადგანაც უცბათ შეიქმნა ზარის რეკა, თოფის სროლა და ბუქის ცემა *).

„ზოგი მათ გაეკიდა უკანიდან იმ

*) ბევრს ადგილას ახლაც არის ზოგიერთს ეკლესიებში ბუქები. როცა საზოგადოებას რაიმე საზოგადო საქმეზედ მოლაპარაკება უნდა, ბუქს დააყვირებენ, რომლის ხმა შორს გადის, და ამნაირად მოუყრიან თავს მთელ საზოგადოების მცხოვრებთა.



ბა მიაკციონ და როგორც საფაქო, აგრეთვე საქალბო სასწავლებლებში სწავლა ამგვარად მიდიოდეს.

□ ახალ-სენაკის მაზრიდამ გვეჩვენა, რომ წასულ კვირებში სამეგრელოს სასოფლო შკოლებში ეგზამენები ჰქონიათ. პორრისპონდენტი დიდის შუქბრებით გვეჩვენა, რომ ყველა, ვინც დაესწრობდა ამ ეგზამენებზე, შენიშნადა, რომ ჩვენს შკოლებში ქართული ენის სწავლას თითქმის სრულიად არ აქვს ყურადღება მიქცეული. ზოგიერთ ისეთმა მაგისტრებმა არ იცოდნენ ქართული წერა-კითხვა, რომელნიც ორი წლის განმავლობაში დაიარსებდნენ შკოლაში...

□ „სასოფლო მაზრებში“ სწორენ, რომ შარშან, როდესაც თამბაქოსა და არაყის აქციზი შემოიღეს, ხეცურებმა მმართველობას სთხოვეს, რომ იმათთვის არყის გამოხდის ნება მიეცათ ისე, როგორც უწინ იყო. მმართველობამ ლუდის გამოხდის ნება მისცა. იმ დროსვე ხევიდამ (თერგიდამ) ამ გეგმისავე თხოვნით ხუთი საზოგადოებისაგან გამორჩეული კაცები ყოფილან: სტიფან-წმინდიდამ, სნოდამ, სიონილამ და პობი-დამ. ამათ თხოვნაზედაც ლუდის გამოხდის ნება დართეს. ამ ორ მხარეს ნება იმით მიეცათ, რომ ზამთრობით გზები იკროსო.

□ ამბობენ, რომ მალე თფილისსა და მლადიკავას შუა დღეში ორჯელ იელის ფორტის ეკიპაჟები. მრთი პირ-და-პირ იელის, და შე არსად მოიცილს, და 22 საათის განმავლობაში გაიარს ამ სიერცეს. მეორე ეკიპაჟი კი გზაში ღამეს გაათვეს.

□ მდესის ერთს გაზეთში იწერებინ, რომ მუთაისის სიახლოვეს, შვიდ ვერსზე, ქვანახშირი ამოაჩინესო (ბელათის ნახშირი უნდა იყოს); მაგრამ ეს ნახშირი კარგი თვისების არ არისო, და ამასგარდა მეტატრონები ისეთი ღარიბი ხალხიაო, რომ ამ თავის ქონებით ვერ ისარგებლებნო. ამავე „მდესის მოამბეში“

გზით, რომლითაც თვითონ მიდიოდნენ, და ზოგნი სხვა გზით გაუდგნენ. სანამ ჩვენ მთის წვერზედ ავიდოდით, ოსები თავიანთ სამზღვარსაც მიუახლოვდნენ.

„მთის წვერიდან რომ გადმოგეხედნა, გული აგიღელდებოდა, ისე მოდიოდა ხალხი. მდებდნენ რომ ავედით, კიდევაც დაგვიდამდა; მაგრამ ცოტა სინათლე მიიწვინა გაგვევა გადადამა მთის ძირამდინ. ახლა უნდა შევდგომოდით დეღეს, რომელზედაც მუდამ თოვლი სძევს; შეუდევით და მთავრეც ამოვიდა.

„მალე დავეწვიეთ იმათ, რომლებიც მეორე გზით მიდიოდნენ და მალე შევეურთდით. 250 კაცმა გათენებამდინ მოუარეთ თავი ოსებს და ერთს დიდ დღეში დაუდარაჯეთ. გზაზედ, გადასახვევ ადგილებზედ, კა-

იწერებინ, ვითომც „რუსის საზოგადოებას“ სპეციალისტები დაენიშნოს, რომელთაც უნდა გამოიკვლიონ ამ ქვანახშირის თვისება და განსაკუთრებით ის — გამოსადგვია ეს ნახშირი ცეცხლის-გემებისთვის თუ არა.

„დროების“ კორექსორდენცია

შოთი, 28 ივნისი

29 ივნისს დილის სამს საათზედ შოთში ცეცხლი გაჩნდა, სწორეთ იმ მხარეს, რომელი მხარეც წარსულს წელიწადში გადურჩა დაწვას, და ეს ერთი მხარე ბაზარი დაიწვა ვიდრე ოც-და-ხუთ დუქამდინ, ერთის საათის განმავლობაში.

რამდენიმე ვაჭარმა ცოტ-ცოტა საქონელი გადანარჩუნა, ზოგი დამტვრეული და ზოგიც დასველებული, და დანარჩენი საქონელი იმდენი ცეცხლს არ დაუწვამს, რამდენიც ისევე შოთშივე მცხოვრებელ სხვა და სხვა ჯურა ხალხმა გაიტაცა; ამ დროს ამ ნაზიანევი ხალხის შეველას უფრო ახერხებდა შოთში მოგვჭრე ხალხი ასე, რომ ბევრს მეგრელს თუ სხვას სასე ტომრებით მოტაცებული საქონლები დააყრვეინეს და პატრონებს ჩაბარეს. ეს ისეთი დრო იყო, რომ თუმცა რამდენიმე პოლიციის კვარტლები იქ იყვნენ, მაგრამ შემწვობას ვერას აძლევდნენ... ბოლოს კი თვით პოლიციმეისტერიც მოვიდა და ცეცხლის გასაქრობი მაშინა მოიტანა.

ამბობენ, 10,000 მანეთის საქონელი არ დამწვარა და 30,000 მანეთის საქონელი არისო დაკარგულიო.

ცეცხლის დროს მეგრელის ვაჭრის ცოლების საშინელი ტირილი იყო, მაგრამ ის საწყლები ტირალითაც არაინ შეიბრლა და არც არაინ ყური უგდო იმათ.

სამი დღე არის, მდესაში პასაჟირი არ წასულა, არც თუ მდესიდან პასაჟირი მოსულა. მდესას წასასვლელი პარახოდი სასეცე პასაჟირებით რი-

ცებს ესტოვებდით, რომ უკან მომსელელთათვის ესწავლებინათ გზა, რომლითაც ჩვენ და ოსები მივიდოდით.

„მათენებამდინ არსაიდან გამოჩნდნენ. ჩვენ გავიყავით ორ ნაწილათ, ერთი უკანიდან უნდა დაეცემოდით და მეორე წყობა წინ დაეხდომოდით. ამ ნაირათ გენდოდა შუაში ჩაგვემწყვდია იმისთანა ალაგას, სადაც იქითაქეთ არსად შევძლოთ წასვლა: წინ და უკან ჩვენ და იქით-აქეთ მთები და წყლები.

„როგორც კი ირიჟრაჟა, მათი ყარაულები 12 კაცი მოგვადგნენ; მაშინათვე ყველანი დავატყვევეთ, მხოლოდ ერთი გავვექცა, მაგრამ მდურყან შარვაშიდემ უნიშნა თოფი და მალე წააქცია. ჩვენმა ყარაულებმა თოფის ხმით გვაცნობეს, რომ

ონის ბოლოში მელზე დადგა, და მდესიდან მოსული 3 საჟირები რამდენიმე ფილუკებით გამოვიდნენ შოთში. მაგრამ მგონია, ისინი ძალიან შეშინებულნი უნდა იყვნენ დიდის ზღვის ლელისაგან. დენც ვერ ვაბედა ფილუკებით გმოსვლა, ამბობენ, შიმშილით იხოცებინო; და შოთიდან ხორავები შეკუგზანეს პასაჟირებს.

ამას აბრალებენ რუსის პარახოდების კამპანია. მრთი პატარა პარახოდი ჰქონიათ „ნადიჟა“, რომელიც შუბანში გაუგზავნიათ და ყხლა დიდი პარახოდებით ეწვავებინან; შენი მტერი, თუ ის პატარა პარახოდი არ მოიტანეს, ზაფხულში რომ ეს ამბავია, ზამთარში რა იქნება?

ალალა თუთავეი

სამეგრელო, 1 მათათვეს

დღეს მეგრელებს, რომლებიც სულით და გულით არიან მოწადინებულნი სწავლაზედ, დაეკარგათ, ან უკეთ ვსთქვათ ვკარგებათ, ის სწავლის საფუძველი, რომელიც მათ ჰქონდათ: ეს არის სამეგრელოს (მარტილის) სასულიერო სასწავლებელი, სადაც აქაური ყველა წოდების ყმაწვილები იღებდნენ დაწყებით სწავლას, და აქედან სხვა და სხვა სასწავლებლებში გადადიოდნენ. დღეს, როგორც ნამდელიათ შევიტყუეთ, ეს სასწავლებელი, რომელიც ამ ქამად მუთაისშია, სამუდამოთ იქ უნდა დარჩეს, შუშინდესი ხინოდის გარდაწყვეტილებით.

აი, სამწუხარო ამბავი მთელი სამეგრელოსათვის.

ამ ამბავმა ყველა მეგრელებს თავს ზარი დასცა და განსაკუთრებით მათ, რომლებიც ღარიბები არიან, სწავლა სურთ და სიღარიბის და სასწავლებლის სიშორის გამო, უსწავლელნი რჩებიან.

აქამდის ყველა გაჩუმებული იყო; ახლა კი ყველა სასწავლებელს იგონებს, განსაკუთრებით თავად-აზნაურთა.

ამათ მარტო დღეს მოაგონდათ მათი სამოც-და-თუთხმეტი ათასი (75,000) მანეთი, რომელიც ყრმების

ურჯულოები მოდიანო. წინ გზა შეუკარით, უკანიდანაც მოადგენენ ჩვენები. პირველად უთხარით, ტყვეები და ხატები დაებრუნათ და მაშინ ჩვენც მათის თან ხმობით დაუბრუნებდით ტყვეებს. როგორც იქნა, ამბავში მოვირიგდით.

„შემდეგ გარიგებისა ჩვენმა უფროსმა, რომელიც წინ მიგვიძლოდა, წამოიძახა:

„— დღეს აქ ჩვენი სისლი უნდა დაიღვაროს! ან ჩვენ უნდა დავიხოცოთ, ან ეგ ურწმუნოები უნდა დაეხოცონ! მაგათ გააუპატიურეს დღეს ჩვენი მამა-პაპის საყდარი!

„ამ სიტყვებით ჩვენ შევერიეთ ოსებს; ნახევარი ზევიდამ მოაწვა და ნახევარი ქვევიდამ. ჩახჩუხი და თოფის გრილის ხმა უფთხობდნენ მთებს თვლემასა. საზარელი დღე იყო ეს

ფულეებს დარიგების დროს დასტოვებს უეზდის სასწავლებლებს დასტოვალათ.

ასეა ჩვენში ყოველთვის: განიძრანენ და ხან-და-ხან კიდევაც დაიწყებენ ხოლმე რომელსამე კეთილ საქმეს, მაგრამ ისე უთავბოლოთ, რომ სრულიად არაფერი არ გამოდის. რა უშავდა ჩვენ თავად-აზნაურობას, რადგანაც ხელათ ფული მზათ ჰქონდათ, მიეცათ კეთილ-საიმედო კაცებისათვის, რომელთაც ამ საქმეზე ეზრუნვათ! ამ კაცებისათვის რამოდენიმე ასი მანეთიც რომ მიეცათ, მაინც არ დარჩებოდნენ ზიანში.

ახლა კი რამოდენიმე ათასი მანეთისაგან მგონია, არაფერი საქმე არ გაკეთებულა.

დღესაც შეუძლიანთ მეგრელებს სასწავლებელი გაიკეთონ, მაგრამ საქმის ხელ მომიკიდებელი და წინ გამძლონი არიან საქორანი. ჩემის ჰაზრით, ამ საქმეზე ზრუნვა ჩვენი მარშლების საქმეა. მხოლოდ ამათ შეუძლიანთ ამ საქმეში ჩვენი დახმარება...

აბთიმოზი

რუსეთი

✶ პეტერბურლის თავისუფალი მკონომიური საზოგადოება აპირებს ყველა სასოფლო შკოლების მასწავლებლებს სთხოვოს, რომ იმათ გამოგზავნოა ცნობები ხალხის მეურნეობაზედ. ამნაირის საშუალებით იმედი აქვთ, რომ უფრო ადვილად და სარწმუნოთაც შეიტყობს ეს საზოგადოება ხალხის ახლანდელ მეურნეობის მდგომარეობასა.

✶ „მოსკოვის შწყებებში“ იწერებინ, სახელმწიფო ქონების სამინისტროს განზრახვა აქვსო, რომ ცალკე კამისია დანიშნოს, რომელმანც გამოიკვლიოს — თუ რა მდგომარეობაში არის რუსეთის ტყეებიან როგორ უვლიან იმას მეტატრონები და ტყის მცველები.

✶ ამბობენ, რომ პეტერბურლში

დღე ზოგიერთისთვის! მრთი დაგვიახეს: „ილაღი!“ და დაგვესიენ თავად-ღმართში. შნდოდათ წინ გავერყეთ; მაგრამ ჩვენ გზა მივეციით; ზოგიერთნი ჩვენგანნი კიდევაც იფრინეს წინ; მაგიერთ ჩვენც მოვიმწყვიდეთ შუაში ოც კაცამდი. ჩვენები ზალე წაუვიდნენ და ჩვენ კი დავატყვევეთ.

„როგორც კი ჩაიღვენ ვაკეში, ხუთი ჩაფარი გაგზავნეს სოფელში, რომ ეცნობებინათ რა მოუვიდათ და მალე მოშველებოდნენ. რაკი ეს შეენიშნეთ, მკედრები ამოვზიდეთ მთის წვეროზე და იქიდან გამოგზავნეთ ტყეებითურთ სევანეთისკენ.

„მთის წვეროზე ვიყავით საღამომდინ. საღამოს შეენიშნეთ, რომ სოფლიდამ მოდიოდა ისეთი ხალხი, რომ შეუძლებელი იყო გვექრნა,

ახლი საზოგადოება სდგება, რომელიც დახულ-დათესილ ადგილებსა და პირუტყვებს საზღვეველად მიიღებს.

რდესის გაზეთები გვაცნობენ, ვითომც მთავრობას გადაწყვიტოს, რომ ამ ქალაქის უნივერსიტეტში საექიმო (მედიცინის) ფაკულტეტი გახსნას. მაღაქმა ადგილის დათმობა აღუთქვაო, როგორც ამბობენ, და ამას გარდა ორი თუ სამი უბრალო შენობა უნდა ააგოს თვის ხარჯით იმ საავთმყოფოებისთვის, რომელიც უნივერსიტეტთან იქნებაო.

რუსეთის ზოგიერთს ქალაქებში ერთი ძლიერ კარგი ჩვეულება შემორჩენილია: გუბერნიის ყველა ექიმები იკრიბებიან ქალაქში, წელიწადში ერთხელ, და სჯიან სხვა და სხვა საექიმო საქმეებზე, იმ ავთმყოფობაზე და სწეულობაზე, რომელიც გუბერნიისაში გავრცელებულია, თუ რა საშუალებით შეიძლება იმის მოსპობა და სხვა. ამ გვარი მოლაპარაკების შემდეგ, ერთს რომელსავე გზას, საშუალებას დაადგებიან ხოლმე და შემდეგ ყველა ექიმები ასე მოქმედებენ და ამ საუკეთესო საშუალობას ხმარობენ. სხვათა შორის წელს ზაფხულს მერვე ამითანა კრება დაწინასწარი ხერხონის გუბერნიის ექიმებისა, რომელზედაც ყვედილის აცრაზე უნდა მოილაპარაკონ და პირუტყვების ჭირზე.

უსხო ქვეყნები

საზრანბეთი. შევლეთით სიხანს, რომ ახლანდელ ნაციონალურ კრებას დღევანდელი არა აქვს. სამინისტროს ყველა წევრები, როგორც ამბობენ, თანახმა არიან რომ კრება ნოემბერში დაიშალოს. მარცხენა მხრის (რესპუბლიკელი) დეპუტატები აპირებენ ამ მოკლე ხანში წინადადების შეტანას ძრებაში, რომლითაც თხოულობენ, რომ რაც შეიძლება მალე მორჩეს ძრება აუცილებელი საქმეების განხილვას და მერე დაიშალოს.

ამნიარად, მმართველობა და პა-

თუ ამოდენი კაცი მთელს რუსეთში სცხოვრობს. ამათ შეუერთდნენ უწინდლებიცა და ეაკე მიწდორში მოიყარეს ერთად თავი.

ორი კაცი ჩვენც გამოაფინეთ წინ, რომ მოგვევლებოდნენ. რ დგანაც ჩვენ აქედან არ გავინძერით, რსება მოინდომეს რა რიგათმე სხვა გზით მოეარათ ჩვენთვის თავი; მაგრამ გავაკეთეთ საფარები და იქ ჩავსხედით; ხუთ-ხუთი კაცი იქით-აქეთ გზებზე დავაყენეთ ებგურებათ.

მხოლოდ ეს იყო ჩვენი უბედურობა, რომ რუკია წამალი სამყოფათ არა გვექონდა.

როგორც დაღამდა, თოვლაც დაიწყო. სალკე შემშლილა შეგვეწუხა და ცალკე სიცავებ. ძილი ჩვენ არ შეგვეძლო, თავისუფლად ჯდობა და სხვ.

ლატის მარცხენა მხარე თუ თანხმობით იმოქმედებენ ამ საქმეში, უეჭველია, მართო მარჯვენა მხარე, რომლის წევრებს სულაც არ უნდათ, ასე ადვილად გამოეთხოვონ დეპუტატობას, რადგან მერვეთ ამორჩევის იმედი არა აქვთ, ვერას გააწყობს. მაშინ შესრულდება სურვილი მთელი საფრანგეთის ხალხისა, რომელიც მოუთმენელად მოელოს ქვეყნის ბედის საზოლოთ გამართვას.

ფრანკულურ გაზეთებში დაწერილი აწერილია ის უბედურება, რომელიც წყალდიდობისაგან რამდენსამე საფრანგეთის დეპარტამენტს შემთხვევია. მაკ მაჰონი და ბჰიუჭე, რომელნიც დ.ზიანებულს პროვინციებში იყვნენ, დაბრუნებულან მერსალში. ახლა ამბობენ, მაკ-მაჰონის ცოლი აპირებს იქ წასვლასაო. მეროპის თითქმის ყველა დიდ ქალაქებში ხელის-მოწერაა გამართული იმ ხალხის სასარგებლოთ, რომელსაც ეს უბედურება ეწვია. ბონპარტიტები კი ცდილობენ თურმე, რომ ამ შემთხვევით ისარგებლონ: ავრცელებენ ხალხში ჰაზრს, ახლა რომ იმპერია იყოსო, დიდ შემწეობას მოგცემდათო; ეცადეთ, რომ ნაპოლეონის შეილი შეიქნეს იმპერატორად და ყველას ერთი-ორად გიზღამსო, რაც იზიანეთო. ნაციონალურ ძრებაში ლაპარაკი ჩამოვარდნილა იმაზე, რომ წელს სახელმწიფო გადასახადი აპატიონ ყველა დეპარტამენტებს, რომელთაც ნიაღვრისაგან ზიანი ნახეს. ამბობენ, საზოგადო ზიანი ათას მილიონამდი (ერთ მილიარდამდი) იქნებაო. ამაში, რასაკვირველია, დაღუბული ხალხი არ არის ნაანგარიშევი.

ავსტრო-ვენგრია. ვენგრიაში, რამდენსამე ალაგას, სოფლის გლეხები აჯანყებულან თავიანთ მაწის მებატონეების აზნაურების წინააღმდეგ და ცელითა და კეტებით მთელი ჯარი წინ უფრენათ. პრეულობის დროს რამდენიმე კაცი მოუკლავთ, სხვათა შორის, ორი მოსამართლე და ადგილობრივი გამგებე-

„ამისათვის ჩვენ პირველათ სიმღერა და ცეკვა დავაწყეთ; მერმეთ ორ ფეხული. მინც სიცივისაგან იყვნენ შეწუხებულნი, ისინი ვათამაშეთ.

„სუფათ გავარდა თოფი, გავარდა მეორე. შევლამ მიემართეთ იმ ალაგას, საიდგანაც ხმა მოისმა; ეს თოფები ჩვენს ყარაულებს ესროლათ—ორი ცხენისანი მოსულიყო, ჩვენებს შეემჩნიათ. ცხენების წინ დვინახეთ ორი წვერიანი მკედარი ოსი. მართს ალაგას ამოეთხარეთ თოვლი და მიწა—და ეს ორი ოსი მიწას ჩავაბარეთ; ჩვენებურს პაპებს წესი ავაგებინეთ; პაპები, ღეთის მადლით, ბევრნი იყვნენ ჩვენთან. საწყალი ბიძა ჩემი, ლტერთმა აცხონოს, მამად გაუხდა და ისე სტიროდა, როგორც მამა შეილს იტირებს; იქით-აქეთ

ლი, რომელთაც გლეხები აზნაურების მიდგომას აბრალებდნენ. ამ არეულობის გამო, მმართველობას აღუკრძალავს დღესასწაულობა, რომელიც იოანე ჰუსის სახსოვრად იმართება ხოლმე ყოველ წლებით ბოჰემიაში.

საბერძნეთი. მართს ვენის გაზეთში დაბეჭდილია საბერძნეთის ახლანდელი სამინისტროს პრეზიდენტის ცირკულიარი უცხო ქვეყნების ელჩებთან, რომელშიაც გამოცხადებულია, რომ საბერძნეთი ამჟამად სრულიად კმაყოფილია თავის ბედისაო, არავითარი განხეთქილება კოროლსა და ხალხს შუა არა სუფევსო; რუსის ხომალდები საბერძნეთის წყლებში სრულებითაც არ ყოფილაო და მშვიდობიანობის მოსპობას არაფერი არ გეიქადისო. სამინისტროს პრეზიდენტი შემდეგ სთხოვს საბერძნეთის ელჩებს, რითაც შეიძლება მოსპონ ის უსაფუძვლო ხმები, რომელიც ამჟამად საბერძნეთის შინაურულ მდგომარეობაზე გავრცელებულიაო.

თუმცა მმართველობა ამას აცხადებს, მაგრამ მეროპაში მაინც ყველა დარწმუნებულია, რომ საბერძნეთში სახელმწიფო საქმეები ხეირიანათ ვერ მიდის.

ქრონიკა

სამართავლოს მრის მმართველობის ვოროგა ალექსანდრე ვაქოდნელის მოსვლაამდ.

რომელთაც კი ცოტაოდენად იციან საქართველოს ერის წარსული ისტორიული ცხოვრება, ყველა ერთხმად ამბობენ, რომ საქართველოს ერის მართებლობის ფორმა ფეოდალიზმური იყო. ლეოლრაფმა სტრაბონმა, მცხოვრებმა 60 წელს ძრის. დაბად. წინად, ასწერა საქართველოს მდებარება, ბუნება და ერის ცხოვრება და ამ აღწერაში ისრეთი ცხოვრების სურათებია გამოხატული, რომ ის ლტბუა-დე-მონპერეს ფიქრითაც, გვიმტკაცებს, რომ სა-

ხელი გვეკიდა ბიძა-ჩემისთვის, კედრებს წინ მიასვენებდნენ, ერთი ცხენი წინ მიჰყავდათ, რომელიც თავს შემოვავლეთ და მერმეთ ოთხს პაპას ეაჩუქეთ. უკან მოზარენი მოგვეყვებოდნენ. ზარი თქვეს იმისთანა, რომ ჩემს ყურებს ჩემს სიცოცხლეში არ გაუგონია იმისთანა ზარი.

„ლილამდინ როგორც იყო მზარულებით გავატარეთ ღამე. ღილას შევნიშნეთ, რომ ოსებს გათენებისას გამოუწყვიათ და ეს-ეს იყო ამოაწყვენი კედევაც. ზევიდგან დაღუბინეთ თოფი, ქვა, ჯოხები და სხვ. ამითი წინაურები ბევრი დაინოცენ და სხვამ უკან დაიწია.

„ორ ორი სროლა კედევ დაგერჩა; თითო კიდევ დავაყოლეთ და წინაურები წაიქცნენ. თითო კიდევ დაგერჩა და ამოვიდნენ კედევაც. მოაწია

ქართველოში ფეოდალური ბატონობა ძველის ძველად იქნებოდა. ამ თავადობას უწიარს მქელმა ბატონობა და მმართველობა. იმას ჰქონდა ფორმა მართებლობისა რესპუბლიკური. თითონ მთავრებს უერთო არაფერი შეეძლოთ. ისინი დამნაშავეს თავის უფლებით ვერ დასჯიდნენ, თუ რომ ერის საზოგადოებას არ წარუდგენდნენ დამნაშავეს გასაჯვლად. საშჯავროსათვის ჰყენდათ ამორჩეული გამოცდილი, ჭკუიანი, უქრთამო, ღეთის მოყვარე, მოუთყვრებელი და პატიოსანი მოსამართლე კაცები. მსენი აძლევდნენ ყველას სამართალს. მამასახლისს მხოლოდ აღმასრულებელი უფლება ჰქონდა ხელში. მს კრება შესდგებოდა 300 კაცით. ასრე ამბობს. სტრაბონი, და რადგან შენიშნულია, რომ რაც ძველის-ძველადგანვე სამოქალაქო და სამმართველო წესები იყო, ისინი მეფეების დროსაც არ იყო მოშლილი, ამისათვის ეჭვი არ არის იმაში, რასაც მამასახლისების მართებლობის ფორმაზე ვამბობთ. (იხ. დ. ბაქრაძის „საქართველო“, გვ. 76 და სხვ.).

ზარდა ამისა, თუ რომ ესიფე ერის მართებლობა არ გადაწყვეტდა, მამასახლისს არ შეეძლო ხალხში რამე საქიროებისათვის ფული მოეკრიბა. თით თვისით მამასახლისი აგრეთვე ვერ გამოუცხადებდა მტერს ომს. მართის სიტყვით, ყველაფერში ერს უნდა დაჰკითხებოდა და უერთო მამასახლისის უფლება არა რა იყო.

თუ რომ ორს სოფელს ან თემს შუა ასტყდებოდა საჩივარი, მაშინ ორივე სოფლის თუ თემის მოსამართლეები შეიყრებოდნენ, როგორც ახლა მედიატორები, და ისრე შეადგენდნენ განჩენას და გადასწყვეტდნენ საქმეს. ამ გადაწყვეტილებას მერმე წარადგენდნენ მამასახლისთან აღსრულებაში მოსაყენად.

ასრეთი იყო მამასახლისობის დროს ერის მართებლობის ფორმა, სამართლის წესი და მოქალაქობრივი ცხოვრება.

ბედნიერი ცხოვრება ჰქონდათ მამასახლისებს. იმთ საზრდო საცხოვრებელი ეძლეოდათ ხალხისა-

ჩვენმა უკანასკნელმა დღემ, უკანასკნელი სროლაც გავათავეთ და სხვა იარაღს მოვჰკიდეთ ხელი. ათი კაცი ამოვიდა და შევირა ჩვენებს, მაგრამ ისე კი იბძოდნენ, რომ მართო ეს ათი ამოგვეწყვეტდნენ ჩვენ, რომ მალე ჩვენები არ მოგვეშველებოდნენ. მართი დაჰყვირეს ჩვენებმა და სულ ძარს კი ჩარეკეს. ისე გაუხადეს საქმე, რომ უკან მოხედვაც დაეზარათ.

„შემდეგ წამოვედით ჩვენს სოფლებში, ზოგი ცოცხალი დარჩა და ზოგი მოკვდა.

„მაშინდელი იქ ნამყოფთაგანი ერთი მე ვარ ახლა ცოცხალი და მიორე ჩვენი მეზობელი სხალანია...



გან, და ხ.ლხი ძლიერ დღეს პატივს სცემდა, როგორც ამბობს მსწორობით. ამ პატივის გამო მრავალნი ძველებური ისტორიკოსნი ამ მამასახლისებს მეფეებზე რაცდნენ. ძველებურს უცხო ტომის მატონებში ნახავთ, რომ ძოღის მამასახლისს არგონავტები მეფედ მტდნენ; აგრეთვე ძახეთისას, იბერიისას, აჯარის—ლახის მამასახლისებს ამავე ხარისხით იცნობდნენ. აი რას ამბობს ამის შესახებ თავის ისტორიის 86 გვერდზე მემფურაზ ბატონი-შვილი: „მას უკმა მამასახლისნი ნებითა ივერეთთ საზოგადოებისათა ესრედ იქცეოდეს ყოველთა შემახვეულბათა შინა უცხოთა სტუმრისა მოვლისასა, რომელ იქნდა ყოველსა საზოგადოებათა თვითოეულთა შინა ნაწილთა მის ქვეყანისათა აღშენებულნი სახლნი მსგავსნი პალატა მეფისათა; მოხელენი ქვეყანისანი ყოველითურთ განშენებულბითა შეიმკობოდეს, იხლებოდეს მამასახლისთა, ვითარცა დარბაზის ერნი მეფეთა; პალატი განშენებულ იქნებოდა ძვირფასითა სამკაულებითა და ვერცხლისა და ოქროსა ჭურჭლებითა და ყოველთა საზოგადოებათა, და ესრედ მიიღებდეს უცხოთა ქვეყანისა სტუმართა მეფეთა, გინა მთავართა და სხვათა დიდთა და მცირეთა თავთავის შესაფერად. ამისთვის მრავალნი ისტორიკოსნი ძველნი შექსცდეს და ივერისა მამასახლისთა რომელთამე სწორდეს მეფობისა სახელით და სხვათა მთავრებად, და ეს ჯარ არს უწყებად მკითხველთათვის, რომელ ივერეთთა ერის საზოგადოება იყო აღუქსანდრე მაკედონელის მოსვლამდისინა, მანამდის არცერთი მეფე და არც მთავარი მამასახლისთ გარდა სრულიად ზემოსა და ქვემოსა ივერისა შინა არავინ ყოფილა და მცხეთის მამასახლისი უველა მამასახლისებზე უფროსი იყო და ომიანობის დროს უბრატესი სასალარი იყო. ამ დროს თუ ვინმე მძლავრი მტერი მასულა ივერით და მძლავრობით რომელსამე ალაგს ივერითა თვისი სარდალი ანუ მთავარი დაუდგია, მაშინც იმის უფლებას ხანგრძლივ არ გაუწევია და ივერია ისევ თავის წესსე ერის მართებლობით ყოფილა.“

მაგრამ აღუქსანდრე მაკედონელის დროდგან ეს ერის მართებლობა შეიცვალა და საქართველოში მეფის უფლება დაწესდა. ამის მიზეზად განდა შარნავაზი მცფე.

ინგილო ჯანაშვილი

განსხადებანი

თვილისის ძალაქის უპრავა

ამით აცნობებს ქალაქის მცხოვრებლებს, რომელთაც ძალაქში უძრავი ქონება აქვთ, რომ დასაშასმ ბელი ხარჯი (оценокный сбор) უძრავი ქონებისა ამ წლის მეორე ნახევრისა, ე. ი. 1 ივლისიდან ვიდრე 1876 წლის 1 იანვრამდე, გადახდება 1/4 % ყოველს დაფასების მანეთზედ, რომელიც განსაზღვრულია ახლის აწერილობით, იმ ინსტრუქციის ძალით, რომელიც 1871 წლის 31 იანვარს დამტკიცებული არს დიდის მთავარის ქავეკასიის ნამესტნიკისაგან.

ვადა ამ მეორე ნახევრის ხარჯის გადახდისა დანიშნულია 1 ივლისიდან ვიდრე 1 სექტემბრამდე; და მომავალი 1876 წლის დასაშასმის ხარჯის გადახდის ვადა დანიშნულია წლის პირველი ნახევრისა— 1 თებერვლამდე და მეორესი— 1 აგვისტომდე; უფლება აქვთ ყველას, რომ მთელი წლის გადასახდი ერთად წინათვე შემოიტანოს.

მინც თავის დროზე ვერ შემოიტანს ამ გადასახდს, იმას გადახდება ჯარიმა თითო მანეთზე 1/2 კაპეიკი თვეში—ექვ'ი თვის განმევალობაში და ამის შემდეგ კი უპრავა ჯარიმას მოსპობს და სეკვესტრს მოახდენს და მიიღებს იმ ზომებს, რომელიც ძალაქის წესდების მე-131 მუხლშია მოხსენებული.

ძალაქის თავის თანამდებობის აღმასრულებელი ლ. ელიშიზოვი. (1--3)

ქარძო სავაჟო პროგინაზია

საეკაზიის სამასწავლებლო ოლქის მზრუნველის ნებართვით, კანდიდატი მოსკოვის უნივერსიტეტისა გრიგორი ირიცაშვილი და ლახარევის ინსტრუქტის ლიცეიაში კურს-შესრულებული მანდენ მანდენოვი ხსნიან თვილისში ქარძო სავაჟო პროგინაზიას იმ განზრახვით, რომ იმპერიის საშულო სასწავლებლების მე-9 კლასში მოამზადონ ყმაწვილები. შევლა საგნებს იმ პროგრამით

ასწავლიან, როგორც პროგინაზიებისათვის დანიშნულია. ამსთანვე ადგილობრივ ყმაწვილებს თავიანთ მშობლიურ ენებს აწავლიან.

პროგინაზია ამ 1875 წლის 1 სექტემბერს გაიხსნება. უწყვილების მიღება კი აგვისტოს 20-ს დაიწყება.

პროგინაზიის შეგირდების მისაღებად და ფულის გადახდისათვის არიან შემდეგნი:

პანსიონერისთვის საზოგადო კლასებში წელიწადში—250 მან.,

ნახევარ-პანსიონერისათვის—160 მან; იმ ყმაწვილებითათვის, რომელნიც მხოლოდ იელიან—120 მან.

მოსამზადებელ კლასებში—პანსიონერისათვის—220 მან. წელიწადში, ნახევარ-პანსიონერისათვის—140 მან. და იმთავის, ვინც მხოლოდ იელიან—100 მანეთი. ამას გარდა პანსიონერებმა კრავატი'ა და საბნისათვის თავიდ-მეე 13 მან. უნდა შემოიტანონ და რიგიანი ქვეშაგები კი თვითონ უნდა მოიტანონ.

შულები ყველამ ნახევარ-წლობით წინათვე უნდა შემოიტანონ: 1 სექტემბერსა და 1 მარტს.

უფრო დაწვრილებითი პირობები როგორც სწავლის თაობაზე, აგრეთვე შეგირდების მიღებისა ცალკე სასწავლებლის პლანშია მოხსენებული.

მისაც თავის შეილის ამ ახლად გახსნილს პროგინაზიაში შეყვანა და სწავლის პროგრამის მიღება ჰსურს, ვსთხოვეთ შემდეგის ადრესით მიმართონ:

მანდენ სტეფანეს ძეს მანდენოვთან—ზანოვის ქუჩაზე, ლორის-მელიქოვის სახლებში, ანუ ბრიგორ ბაბრიელის ძეს ირიცაშვიტთან—ნაგორნის ქუჩაზე, შიოშ პიტაევის სახლებში.

პროგინაზია იმყოფება სოლოლაკში, ნაგორნი' ქუჩაზე, ძარლ შმიტის სახლებში. (2--3)

მასწავლებელი, რომელიც რამდენიმე წელიწადი ასწავლის რუსულს ენას, აიყვანს მოსამზადებლად,

ძლიერ იაფ ფასათ, გიმნაზიის ოთხ კლასამდე განსწავლულ რუსულ ენაში და სხვა საზოგადოებრივ ყმაწვილებს, რომლებიც გიმნაზიაში, ან სხვა სასწავლებლებში არიან და ვაკაციების დროს მოამზადება ექვერებათ, ან ესლა სურთ მიიღონ სასწავლებელში.

ადრესი იკითხეთ: თვილისში, „დროების“ რედაქციაში, ძორღანოვის სახლებში, მოღნიის მოედანზე.

მოვალეობათ ესახამ ჩემის მხრივ, რომ განუცხადო ჩემს მანდობელთა სხვა და სხვა სადრო საქმეებისა, რომ მე მივიღე ეგზემენით თხოვნილი ახალწესდებულბითა მოწმობა თვილისის სუდენი პალატი'ა, რომლითაც მეძლევა მენება წარმოებისა სხვების სადრო საქმეებისა და მე ესლაც ადრინდელივით ვაწარმოებ ყოველ წინსამართლოს და განსამიჯნავს სამამებსა როგორათაც ძ. თვილისში აგრეთვე სენატშიაც.

მიღება დამინიშნავს დილით 8 საათიდან 10 საათამდისინ და საღამოთაც 7-დან 8-მდისინ.

მსდგამარ იქნე: ქ. თვილისა, ზანოვის ქუჩაში, ბებუთოვის სახლში. იოსებ იაკოვის ძე ანდრონიკოვი. (2--3).

თვილისის სამაჟურნალო

(4 პერილის სახლოვრად)

პრენის მედანზე, ჩიტახვის სახლებში. ავთმყოფებს მიიღებენ ყოველ დღე, კვირას გარდა, ზაფხულობით დილის 8 საათიდან 10 მდე.

მრ შაბათს: ექიმი ტელიაჭუი—ქალისა და ყმაწვილების ავთმყოფობისათვის, ბარალევიჩი და ლისიცივი—შინაგანი ავთმყოფობისათვის.

სამ შაბათს: მერმიშვილი და მარკაროვი—შინაგანი ავთმყოფობისათვის.

მთ შაბათს: ლისიცივი—შინაგანი ავთმყოფობისათვის, მაკოვსკი—ვენერიული ავთმყოფობისათვის.

ხუთ შაბათს: მარბოვსკი—ხირურგიული ავთმყოფობისათვის, ტელიაჭუი—ქალებისა და ყმაწვილების ავთმყოფობისათვის, და მერმიშვილი—შინაგანი ავთმყოფობისათვის.

პარასკევს: ლისიცივი და მარკაროვი—შინაგანი ავთმყოფობისათვის.

შაბათს: მერმიშვილი—შინაგანი ავთმყოფობისათვის, მაკოვსკი—ვენერიული ავთმყოფობისათვის.

რ.კ. გზა.	დილა.	სალამ.	II კ.	III კ.	ცეცხლის გემები	ფოზტა	გირჟა	მან. კაპ	მაჟანდა	მან. კაპ
თვილისი .	8 18	8 17			ა) შოთილამ:	ა) თვილისილამ:	პეტერბურგი, 2 ივლისი.		თვილი'ი, 5 ივლისი	
მცხოვრ.	9 18	10	68	38	მდესისკენ—ორშაბ. დილის მსაათ.	სამზღვარ გარეთ, შუთაისს, რუსეთს			პური შორაგალის ფთ.	1 10
ბორი .	11 39	1 43	2 40	1 23	სტამბოლს—კვირაობით დილას.	—ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ.			ჭერი ფუთი.	60
სურამი .	1 52	4 30	3 92	2 18	ბ) სოხუმელამ:	ოთხშ., მზურგეთს—პარასკ და			ბამბა მრევისისა, ფუთი .	4 30
ბეჟუთბანი	3 45		4 42	2 46	შოთს—სამშაბათს, ღამით.	ორშაბ. ბაქოს—ორშ. სამშაფ. და			—ამერიკისა, ფუთი. .	6
ქვირილა .	6 49		5 81	3 23	მდესას—კვირას, გათენებისას.	შაბ. ძახეთს—სამშ. და შაბ.			ბაჟენტილი ბამბა ფთ.	8
მუთაისი .	7 55		6 75	3 75	შოთილამ: I II III	ბ) მუთაისილამ:			მატული თუშური ფთ.	7
სამტრედია.	9 2		7 73	4 29	სოხუმამდე . 4 3 1	თვილისისა და შოთისაკენ—ყო-			—თარაქაშისა ფთ. .	3 80
ახ.-სენაკი.	10		8 57	4 76	მჭერამდე . 20 50 15 50 5	ველ დღე, კვირას გარდა. მზურ-			პბრეშუმი ნუხური გრ.	2 60
შოთი .	11		9 75	5 42	ტაგანოვ. 34 27 8 60	გეთს—ორშ. და პარასკ. ზუგდიდს			შონი, ფუთი.	4
					მდესსამდე, 38 30 9 60	—ოთხშაბ.			შონის სანთელი ფუთი.	5 60
შოთი .	7 38				ტელეგრაფი მ.კაპ	გ) გორილამ.			სტეარინის სანთელი, ფ.	10 40
ახ.-სენაკი.	9 11	1 18	66		მცი სიტყვა თვილისილამ:	შოველგან ყოველ დღე, კვირას			ხორცი ძროხისა, ლიტ.	65
სამტრედია.	10 12	2 6	1 14		მუთაისს, შოთს	გარდა.			—ცხვრისა, ლიტრა .	75
მუთაისი .	11 17	3 4	1 69		ბორს, ღუშეთს, სიდნახს	დ) შოთილამ:			სპირტი, ვედრო	7
ქვირილი .	12 38	3 98	2 21		როსტოვს მდესას მოსკოვს	შოველგან ყოველ დღე, კვი-			შაქარი, კარგი ფუთი .	8 20
ბეჟუთბანი	3 27	ლაშე	5 33	2 96	პეტერბურგს, მარშავს	რას გარდა.			—უხვნილი ფუთი . .	6 80
სურამი .	4 57	12 30	5 84	3 24	მსკალეთში, შვეიცარიაში	წიგნის გაგზავნა რუსეთში			შავა გრვავალი ფუთი .	19
ბორი .	7 23	3 31	7 36	4 9	მსკალეთში, შვეიცარიაში	და სამზღვარ გარეთ:			ზეთი ქუთჯუთისა ფთ.	6 60
მცხეთა .	9 52	9 8 5	4 1	3 50	იტალიაში და საფრანგეთში.	ლა წიგნის			მქრო 1/2 იმპერიალი . .	5 91
თვილისი	10 49	8 2 9	7 5 42		ინგლისში.	დაბეჭდილის (სამი მისხალი) .				